

ORTADOĞU GÜNDEMİ

26 Ekim-1 Kasım 2020

2020

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Birleşmiş Milletler (BM) İnsani İşlerden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı Mark Lowcock, BM Güvenlik Konseyine yaptığı açıklamada 211 milyon doların, sağlık gereçlerinin tedarikinin sürdürülmesi, savaş nedeniyle yerlerinden olmuş kişilerin kaldığı kamplarda su ve temizlik işlerinin iyileştirilmesi, okulların öğrenciler ve öğretmenlerin dönüşü için güvenli hâle getirilmesi için gerektiğini söyledi. Lowcock, Suriye’de Covid-19 vakalarının %92’sinin izinin sürülemediğini belirterek birçok ülkedeki gibi “salgının boyutunun Suriye’de de çok daha büyük olabileceğine” işaret etti.¹

Suriye’deki gelişmeleri BM Güvenlik Konseyini bilgilendiren Suriye Özel Temsilcisi Geir Pedersen, Suriye’deki krizin sadece anayasa reformu ya da yeni bir anayasa ile çözülemeyeceğini ancak anayasa komitesindeki ilerlemenin daha derin ve daha geniş bir sürece kapı açabileceğini belirterek taraflar arasında anlaşma sağlanması durumunda anayasa komitesini 23 Kasım’da Cenevre’de toplayabileceğini açıkladı.

Üst düzey bir Rus heyeti bazı görüşmelerde bulunmak üzere Beyrut’a gitti. Rusya Dışişleri Özel Yetkilisi Alexander Lavrotov ve Suriye Rusya Büyükelçisi Alexander Kinshakh’in içerisinde olduğu bir Rus heyet, aralık ayında Suriyeli mültecilerin evlerine dönüşü için gerçekleştirilecek olan Uluslararası Kongre hakkında Lübnan Devlet Başkanı Michael Aoun ve bazı yetkililerle bir araya geldi.²

• Suriye Rejimi

Şam yönetimi, İdlib ve Rakka’nın da bulunduğu 5 bölgeye Beşar Esad tarafından yeni valiler atandığını duyurdu. İdlib ve Rakka bölgeleri, tam olarak Suriye rejiminin kontrolünde olmayan bölgeler.³

ABD’nin Birleşmiş Milletler (BM) Daimî Temsilci Yardımcısı Richard Mills, dün Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde (BMGK) yaptığı konuşmada Esad rejiminin, 2020’de yeni bir anayasa üzerinde anlaşılmasına engel olma çabalarını önlemek için konseyi elinden gelen her şeyi yapmaya çağırırdı. Mills, Esad rejimi tarafından yeni anayasanın hazırlanmasının kasıtlı olarak geciktirildiğini vurgulayarak “tarafların çabalarını kolaylaştırmak için uygun olduğu düşünülen her türlü önlemin alınması ve süreçteki ilerlemeyi engelleyen tarafların tespit edilmesi” gerektiğini belirtti.⁴

1 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/un-appeals-for-211m-to-help-syria-deal-with-covid-19/2021901>

2 <https://www.middleeastmonitor.com/20201029-russia-lebanon-discuss-syria-refugees-return/>

3 <https://www.middleeastmonitor.com/20201028-syrias-assad-appoints-governors-to-opposition-held-idlib-raqqa/>

4 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-esed-rejimi-yeni-anayasanin-hazirlanmasini-kasitli-engelliyor/2021961>

• Fırat'ın Doğusu

ABD öncülüğündeki IŞİD karşıtı Uluslararası Koalisyon güçleri, Fırat'ın doğusundaki Haseke ve Deyr ez-Zor'un doğu kırsalındaki askerî noktalarına takviyede bulundu. Kuzey Irak'tan yola çıkan konvoy Semelka Sınır Kapısı'nı kullanarak Haseke'de Koalisyon'a ait askerî noktalara doğru hareket etti. Konvoy, askerî ve lojistik malzeme yüklü 60 araç ve tırdan oluşuyor. İki gün önce 50 tır ve çarşamba günü de 100 tırdan oluşan benzer iki konvoy daha bölgedeki Uluslararası Koalisyon noktalarına ulaşmıştı. Diğer yandan Rus lojistik teçhizatlarının da Kamışlı kentindeki havalimanına ulaştığı aktarıldı. Silah, mühimmat ve lojistik malzeme yüklü 26 tırdan oluşan Rus konvoyu Kamışlı Havalimanı'ndaki Rus üssüne ulaştı. Rakka kırsalındaki Tabka kasabasında bulunan Rus üslerinden hareket eden konvoy uluslararası M4 otopanını kullandı.⁵

SDG'nin Deyr ez-Zor Sivil Konseyi hizmet komitesi başkanı, Haseke'de Suriye rejimi güçleri tarafından tutuklandı ve sorgulanmak üzere kaçırıldı. Tutuklanmanın ardındaki sebep henüz bilinmezken⁶ SDG'ye bağlı Deyr ez-Zor Askerî Konsey Başkanı'nın ise yine Haseke'de hedef alındığı, arabasında yaşanan patlamada sadece maddi hasar oluştuğu bildirildi.⁷

Rakka kentinin kuzeyinde bulunan Ayn İsa beldesinde konuşlu Suriye rejim güçlerinin çekilmesi sürüyor. Rejim güçlerine ait askerlerin ve ağır silahların yer aldığı yeni bir konvoy bölgeden çekildi. Daha önce de benzer şekilde 4 konvoy bölgeyi terk etmiş; Rakka kırsalında Rusyayının Tel es-Semen Üssüne ve Tabka kentine hareket etmişti.⁸

• İdlib

26 Ekim'de Rus hava kuvvetleri İdlib'de Türkiye sınırına 10 kilometre uzaklıktaki Suriye Millî Ordusuna ait bir eğitim kampını hedef aldı. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi saldırıya ilişkin zayıatlar konusunda 78 kişinin öldürüldüğü ve 90 kişinin yaralandığını belirtti. Yapılan saldırının 2020 Mart ayında ateşkesin yürürlüğe girmesinden bu yana gerçekleştirilen en büyük saldırı olduğu aktarıldı.⁹ Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan konuya ilişkin olarak yaptığı açıklamada bu saldırının Rusya'nın bölgede kalıcı bir barış istemediğinin göstergesi olduğunu dile getirdi.¹⁰ Suriye Geçici Hükûmeti Başkanı Abdurrahman Mustafa, saldırının Rusya'nın bölgede gerginliği arttırmak için attığı tehlikeli bir adım

5 <https://english.aawsat.com/home/article/2596776/us-russia-deploy-military-reinforcements-northeastern-syria>

6 <https://www.syriahr.com/en/190624/>

7 <https://www.syriahr.com/en/190608/>

8 <https://www.timeturk.com/suriye-rejim-gucleri-temas-hattindan-cekiliyor/haber-1660802>

9 <https://www.syriahr.com/en/190128/>

10 <https://www.syriahr.com/en/190304/>

olduğunu ve uluslararası toplumun Rusya'yı uluslararası yasalara uyması gerektiği konusunda uarması gerektiğini belirtti.

Rusya tarafından muhaliflere gerçekleştirilen saldırının ardından silahlı muhalifler İdlib'in güneyi ve Hama'nın kuzeyindeki rejim kontrolündeki noktalara operasyon düzenledi. Yapılan operasyonlarda 24 saat içerisinde 15 rejim destekli militan etkisiz hâle getirildi.¹¹

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Usame el-Nuceyfi ve Hamis Hancer'in önde gelen liderleri arasında olduğu yeni Sünni blokunun başlıca hedefinin "Halbusi'yi saf dışı bırakmak" olduğu şeklinde yorumlar yapılmaktadır. Irak'ta yeni bir Sünni cephenin kurulduğunun duyurulmasından sadece iki gün sonra, eski Irak Parlamentosu Başkanı Usame Nuceyfi liderliğindeki Kurtuluş ve Kalkınma Cephesi Partisi ile Hamis Hancer liderliğindeki Arap Projesi arasında cephede kararların nasıl alınacağı konusunda tartışma devam etmektedir.¹²

Irak Parlamentosu tarafından yayımlanan bildiriye göre, 28 Ekim Çarşamba günü Irak Anayasa İnceleme Kurulunun, Irak Anayasası'nın 140. maddesini görüşmek üzere son toplantısını gerçekleştireceği açıklandı. Ayrıca toplantıda üç konu üzerinde durularak ilk aşamada Kerkük'ün durumunun normalleştirilmesi, ikinci aşamada nüfus sayımının yapılması ve üçüncü aşamada ise Kerkük'ün kaderinin belirlenmesi için referandum yapılması konularının ele alınacağı ifade edildi.¹³

Irak Nuceba Hareketi Genel Sekreteri Şeyh Ekrem El-Kabi, bugün yerli ve yabancı gazetecilerin katılımıyla basın toplantısı düzenledi. Ekrem El-Kabi, ABD ve Suudi Arabistan'ın Irak'taki huzursuzluğun nedeni olduğunu söyledi.¹⁴ ABD ve İran gerilimi nedeniyle vekil aktörlerin birbiri üzerindeki baskıyı arttırması Irak siyasetinin de gerilmesine neden olmaktadır. Kabi'nin Suudi Arabistan'ı hedef alması ise ABD ve İran geriliminin ötesinde Suudi Arabistan-İran geriliminin yansıması olarak okunabilir.

11 <https://english.aawsat.com/home/article/2589276/syria-opposition-factions-kill-15-regime-loyalists-after-russia-air-strike>

12 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2589196/irak'taki-yeni-sunni-cephe-ittifaklar-haritasini-degistirecek-bir-maraton>

13 <https://www.kurdistan24.net/tr/news/62f522cf-168d-470b-9dfe-e2f811bf603a>

14 <https://tr.mehrnews.com/news/1890070/Amerikan-g%C3%BC%C3%A7leri-Irak-tan-%C3%A7ekilmeli-yoksa>

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Parlamentosunun Dış İlişkiler ve Diaspora İşleri Komitesi, Almanya'nın Irak'ta IŞİD'e karşı mücadeleye yönelik varlığını genişletme kararını memnuniyetle karşıladı.¹⁵ Ayrıca Komite, Berlin'i teröre karşı mücadeledeki belirleyici rolü ve Peşmerge güçlerini son birkaç yıldır IŞİD'e karşı savaşta üstün gelecek şekilde eğitmesi konusunda övdü. IKBY Başbakanı Mesrur Barzani, hem terör örgütüyle mücadele eden ABD liderliğindeki koalisyonun hem NATO'nun Irak'taki paralel eğitim misyonundan hem de IŞİD'e karşı Alman askerî misyonunun 2022'ye kadar uzatma kararından memnuniyetini dile getirdi.¹⁶ "Almanya'nın Kürdistan Bölgesi'ne devam eden yardımını takdir ediyoruz. Irak ve bölgenin IŞİD'i yenmek için hâlâ küresel koalisyonun desteğine ihtiyacı var" dedi.

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazımi ve Mısırlı mevkidaşı Mustafa Medbuli'nin başkanlığında kurulan "Ortak Yüksek Komisyon" toplantıları sonucunda, iki ülke arasında Bağdat'ta 15 anlaşma, mutabakat muhtırası ve birçok alanda iş birliği protokolleri imzalandı.¹⁷ Medbuli anlaşmalar hakkında "Mısır ve Irak Yüksek Komitesinin Bağdat'ta düzenlediği toplantıların ana oturumunu Bağdat'ta düzenlemesi, bölgede birbirini izleyen ve bölge ülkelerinin tamamına yansıyan gelişmelere tanık olduğu çok önemli bir zamanda yapılıyor. Bu şartlar, Mısır ve Irak'ın iş birliği yapmasını, müşterek zorluklar ve tehlikelere karşı koymak için her düzeyde uyumlu çabalar göstermesini gerektirmektedir. Bu ise kader birliğine, ortak menfaatlere, iki halk arasındaki ilişkilerin derinliğine ve tarihî kökenine kadar giden köklü bir inanca dayanan stratejik bir ortaklığın kurulması yoluyla gerçekleşmektedir" şeklinde konuştu.

IKBY Başbakanı Mesrur Barzani, Türkiye ve Yunanistan kıyılarını vuran yıkıcı depremde can kaybı yaşayanların ailelerine başsağlığı diledi.¹⁸ Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, IKBY Başkanı Neçirvan Barzani'nin İzmir depremi nedeniyle yayımladığı başsağlığı mesajından dolayı teşekkür etti.¹⁹

• Güvenlik

IKBY hükûmeti özerk bölgenin ham petrolünü ihracını sağlayan boru hattını hedef alan terör saldırısını şiddetle kınadı.²⁰ Yönetim, 28 Ekim 2020'de IKBY'nin boru hattına yönelik

¹⁵ <https://www.basnews.com/en/babat/645287>

¹⁶ <https://www.kurdistan24.net/en/news/fb2c96b5-7f79-4088-aeff-713e05c67681>

¹⁷ <https://turkish.aawsat.com/home/article/2598576/mısır-ve-irak-15-anlaşma-ve-mutabakat-muhtırası-imzaladı>

¹⁸ <https://www.kurdistan24.net/en/news/ea0dbadf-fa34-4e00-b7ab-8be3fd2cc63a>

¹⁹ <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/311020206>

²⁰ <https://www.kurdistan24.net/en/news/b065812c-826b-4d5c-bab2-9ffd49c91cba>

yapılan saldırı sonucu petrol ihracatının sekteye uğradığını bildirdi.²¹ Hükûmet, “Bölge çıkarlarına ve IKBY halkının geçim kaynağına yapılan karşı yapılan hiçbir tehdide müsaade edilmeyecektir” açıklaması yaptı.²²

Irak'ın güneyindeki Samava kentinde yer alan petrol boru hattında patlama meydana geldi.²³ Patlamadan gelen ilk bulgulara göre en az üç kişinin öldüğü, elliden fazla kişinin yaralandığı açıklandı.²⁴ Ayrıca patlamanın Haşdi Şaabi karargâhı yakınlarında meydana geldiği ve patlamada bir Haşdi Şaabi üyesinin öldüğü ve beşinin de yaralandığı açıklandı.²⁵

• Ekonomi

İran'ın Merkez Bankası Yöneticisi Abdulnasır Hemmati, ABD'nin 18 İran bankasına yaptırım uygulamasından üç gün sonra Bağdat'a sürpriz bir ziyarette bulundu.²⁶ Görüşmenin ardından Hemmati'nin Irak'ın İran'a beş milyar dolar borcu olduğunu söylediği ve bu borçların dolar olarak ödenmesini istediği belirtildi. Ancak Galib'in bu konuda Irak'ın ABD Federal Bankasının kararlarına bağlı olduklarını söylediği kaydedildi.²⁷ Diğer taraftan ABD merkezli yayın yapan al-Monitor internet sitesine konuşan Iraklı bir hükûmet kaynağı, İran'ın Irak'taki bazı borçlarını Adil Abdülmehdi hükûmeti döneminde dolar olarak almayı başardığını ve bu fonların önce Çin'e sonra da İran'a gönderildiğini söylediği belirtildi.

Irak Tarım Bakanı Muhammed Kerim el-Hafaci 29 Ekim Perşembe günü yaptığı açıklamada, Irak'ta yatırım yapmak isteyen Hollandalı tarım şirketlerine kolaylıklar sağlandığını doğruladı. Irak Tarım Bakanlığı Medya Ofisi, el-Hafaci'nin tarım sorununu görüşmek üzere Hollanda'nın Irak Büyükelçisini kabul ettiğini açıkladı. Ayrıca yapılan görüşmede, el-Hafaci'nin Hollandalı tarım şirketlerini Irak'a ve tüm tarım alanlarına yatırım yapmaya çağırıldığı kaydedildi.²⁸

21 <https://tr.mehrnews.com/news/1890111/IKBY-nin-petrol-ihracati-sekteye-ugradi>

22 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/301020208>

23 <https://tr.mehrnews.com/news/1890120/Irak-ta-petrol-boru-hattinda-patlama-2-olu-26-yarali>

24 <https://www.middleeastmonitor.com/20201101-gas-pipeline-blast-in-iraq-kills-3-injures-51/>

25 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/311020201>

26 <https://www.thebaghdadpost.com/en/Story/50400/Iran-desperate-to-maintain-Iraqi-financial-lifeline>

27 <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2020/10/iraq-iran-economy-central-bank.html>

28 <https://www.ina.iq/eng/9736/the-minister-of-agriculture-promises-to-facilitate-procedures-for-dutch-companies>

• Sağlık ve Sosyal Yaşam

Irak'ın başkenti Bağdat ile ülkenin orta ve güney vilayetlerindeki binlerce kişi 25 Ekim'de, ülkenin siyasi sisteminin yolsuzluğuna ve kötü yönetimine karşı geçen yıl başlayan ve eski Başbakan Adil Abdulmehdi hükûmetinin devrilmesine yol açan "Ekim Gösterileri"nin birinci yıl dönümünü kutladı.²⁹ Hükûmet karşıtı protesto yürüyüşünün birinci yıl dönümünden bir gün sonra, Bağdat'ta düzinelerce protestocu güvenlik güçleriyle çatıştı.³⁰ Dicle nehri üzerindeki stratejik konuma sahip olan Cumhuriyet Köprüsü'nde lastik yakan ve polisler taş fırlatan protestoculara polisin göz yaşartıcı bomba ve göz yaşartıcı gaz attığını bildirdi. Yüksek beton duvarlarla barikat kurulan köprü, Yeşil Bölge'yi eski ve yeni gösterilerin merkez üssü olan Tahrir Meydanı'ndan ayırıyor. Bağdat'ta Tahrir Meydanı'ndaki çadırlar, silahlı gruplar baskılarından dolayı kaldırıldı. Bağdat'ta başlayan gösterilerin birinci yıl dönümünde 32 gösterici ve 138 güvenlik personeli yaralandı.³¹ Göstericilerden bir grup, meydana silahlı gruplarla bağlantılı grupların sızmasının ardından hayatları için "endişe ettiklerini" belirtirken orta ve güney vilayetlerde bulunan çadırların kalmaya devam etmesini desteklediklerini ifade ettiler. Irak İnsan Hakları Komisyonu tarafından yapılan açıklamaya göre ise son iki gün içerisinde Irak'ın farklı vilayetlerinde yaşanan gösterilerde 10 kişinin öldüğü, 150 kişinin yaralandığı ve 80 kişinin de tutuklandığı belirtildi.³² Iraklı yetkililer gerilimi hafifletme işareti olarak Yeşil Bölge'ye giden köprüyü yeniden açtı.³³

Baas Partisi, eski Irak rejiminin ikinci adamı, eski Cumhurbaşkanı Saddam Hüseyin'in sağ kolu İzzet İbrahim ed-Duri'nin öldüğünü duyurdu.³⁴ Ölüm haberi, Baas Partisi Sözcüsü Dr. Hudayr el-Mürşidi tarafından verildi. Mürşidi yaptığı açıklamada Duri'nin ölüm nedenini belirtmedi.

Kürt siyasetçi ve Kerkük eski Valisi Necmeddin Kerim, ABD'de bir hastanede vefat etti.³⁵ IKBY Başkanı Neçirvan Barzani ve KDP Başkanı Mesut Barzani, 71 yaşında hayatını kaybeden Kürt siyasetçi³⁶ Necmeddin Kerim'in vefatından dolayı taziyelerini dile getirdi.³⁷

29 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2587296/irak'ta-ekim-protestolarinin-yil-donumunde-catismalar-yasandi>

30 <https://www.aljazeera.com/news/2020/10/26/police-fire-tear-gas-as-iraq-protesters-rally-for-the-second-day>

31 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2589761/bagdat-ta-tahrir-meydani-ndaki-cadirlar-silahligruplar-baskilarindan-dolay>

32 <https://www.tbajansi.com/insan-haklari-komisyonu-son-2-gunde-10-gosterici-hayatini-kaybetti/>

33 <https://www.thebaghdadpost.com/en/Story/50383/Iraq-reopens-Green-Zone-bridge-year-after-revolt>

34 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2587246/saddam-rejiminin-ikinci-adami-izzet-ed-duri-oldu>

35 <https://www.basnews.com/en/babat/645214>

36 <https://www.basnews.com/en/babat/645330>

37 <https://www.basnews.com/en/babat/645379>

Irak Göç ve Göçmenler Bakanı İvan Faik Cabro ve Kerbela’da artık yerinden edilmişler ve göçmenler için kampların bulunmadığını açıkladı.³⁸ Bakan, parlamentodaki Göç ve Göçmenler Komitesi Başkanı Raad el-Dahlaki ile düzenlediği basın toplantısında “Bakanlık geçtiğimiz ay Bağdat, Diyala, Kerbela ve Ninova’daki on kampı kapattı. İleriki zamanda plan dâhilinde diğer illerdeki beş kamp kapatılacak” dedi. Bakanlık, kampları kapatma planı sunumunda orijinal ikamet alanlarına geri döneleceği burada yerinden edilmeler için başlatılan dosyanın sona erdiğinden bahsetti.

BM Irak Yardım Misyonu, ülkedeki yerinden edilmiş kişilerin gönüllü dönüşünü destekleyen bir bildiri yayınladı.³⁹ Ayrıca BM, Irak’taki tüm savunmasız göçmen ve yerinden edilmişleri yakından takip ettiğini; onlar için uzun vadeli, kalıcı çözümler planlamada Irak hükûmetiyle sürekli iletişim içinde olduğunu ifade etti.

Irak Sağlık Bakanlığı 1 Kasım Pazar günü yaptığı açıklamada, ülkede koronavirüsten hayatını kaybedenlerin sayısının 10.966’ya yükseldiğini açıklarken günlük tespit edilen vaka sayısının 2.658 olduğunu belirtti.⁴⁰

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

28 Ekim tarihinde Irak Parlamentosu, gece geç saatlere kadar süren oturumda Kerkük’teki seçim bölgelerinin üçe bölünmesini kararlaştırdı. Parlamento Başkanı Muhammed Halbusi’nin başkanlığında yapılan ve 168 milletvekilinin katıldığı oturumda alınan karara göre Kerkük’ün kuzeyinde beş; Kerkük merkezde dört; Havice ilçesi ve Riyaz nahiyelerini kapsayacak seçim bölgesinde ise üç milletvekilinin seçileceği belirtildi.⁴¹

Parlamentonun aldığı kararın ardından sosyal medya hesabından açıklama yapan Erşat Salihi, söz konusu kararın kendilerinin büyük bir başarısı olduğunu aktararak “Kerkük’te seçim dairelerinin üçe bölünmesini ve Türkmen oylarının seçimlerde kaybolmamasını sağlayıp oyları tek bir yerde topladık” ifadelerini kullandı.⁴²

Türkmen Aşiretler ve Ayan Meclisinin Kerkük’te gerçekleştirdiği toplantıya da katılan Erşat Salihi, toplantı sonrasında hem seçim bölgelerine ilişkin hem de ITC’nin Bağdat’ta yaşadığı baskılara ilişkin açıklamalarda bulundu. Salihi, Kerkük’e ilişkin söz konusu

38 <https://www.thebaghdadpost.com/en/Story/50410/Gov-t-no-internally-displaced-people-camps-in-Baghdad-Karbala>

39 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/UNAMI-support-Iraqi-government-in-the-IDP-plan>

40 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/COVID-19-a-total-of-400-000-recoveries-from-the-virus-in-Iraq>

41 <https://www.almaalomah.com/2020/10/29/502413/>

42 <https://twitter.com/Ersatsalihi/status/1321820233275944962?s=20>

seçim bölgelerini üçe bölme kararının Türkmenler için olumlu bir gelişme olduğunu bildirirken karar ile birlikte Kerkük'ün Kürtlerin, Arapların ve Türkmenlerin olmak üzere üç seçim bölgesine ayrıldığını bildirdi. Bundan sonraki sürecin Türkmenlerin kendi ellerinde olduğunu aktaran Salihi, Türkmen milletinin nüfus olarak yoğunlukta olduğu bölgelerde evlerine ve arazilerine sahip çıkmaları gerektiğini, çeşitli Avrupa ülkelerinde ikamet etmek yerine yurtlarında kalarak nüfuslarını korumalarının önemini altını çizdi. Salihi ayrıca, bazı çevrelerin ITC'nin Bağdat'taki rolünü zayıflatmak istediğini, hatta bu çevrelerin ITC'nin parlamentoda Türkmenlerin sesi olmaması için yoğun bir çaba içerisinde olduklarını vurguladı.⁴³

Türkmeneli Partisi Başkanı Riyaz Sarıkahya, Irak Parlamentosundaki Kerkük milletvekillerini eleştirerek söz konusu vekillerin millî davranışlar yerine şahsî çıkarları çerçevesinde davranışlar sergilediklerini ifade etti. Türkmeneli Partisi olarak Türkmen vekillerine özellikle yeni seçim yasasına ilişkin yazılı olarak önerilerini sunduklarını fakat kendilerinden herhangi bir geri dönüş alamadıklarını bildirdi.⁴⁴

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Etnik ve Dinî Unsurlardan Sorumlu Bakan Aydın Maruf, sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada Irak merkezî hükûmeti tarafından Türkmenlere verilen bakanlık sözünün tutulmadığını hatırlattı. Daha öncesinde de sıklıkla bakanlık meselenin Türkmen milleti için oldukça önemli olduğunu dile getiren Maruf, merkezî hükûmete seslenerek "Türkmenlere daha ne kadar tutulmayan sözler verilecektir?" siteminde bulundu. Maruf ayrıca parlamentoda düzenlenen seçim yasasının büyük partilerin çıkarlarına olduğunu, küçük partiler ve bağımsız adayların seçilmesinin zorlaştığını ifade etti.⁴⁵

26 Ekim tarihinde sekiz Türkmen partisinin bir araya geldiği toplantıda Türkmenlerin Irak'taki siyasi durumunun ve bilhassa yeni seçim yasasının ele alındığı bildirildi. Toplantı sonrasında yapılan ortak açıklamada, gelecek seçimlerde Kerkük'teki tüm bileşenlerin adil bir şekilde temsili için Kerkük'ün üç seçim bölgesine ayrılması desteklenirken bu konuda hareket etmek amacıyla toplantıya katılan partilerin ortak tutum gösterme kararı aldıkları bildirildi. Toplantıda ayrıca Kerkük'teki barış ortamını sağlamak amacıyla partilerin desteklerinin ortaya konmasının gerekliliği vurgulandı. Toplantıya katılarak ortak tutum kararı alan partiler şöyle:⁴⁶

43 https://www.facebook.com/watch/?ref=search&v=4538572099549837&external_log_id=48c5e327-c9bb-4c46-a8b8-51d10a55f170&q=ersat%20salihi-ارشاد%20الصالحی

44 <https://www.youtube.com/watch?v=xkppfSttW40>

45 https://twitter.com/aydn_maruf/status/1322778313178439680

46 <https://www.almaalomah.com/2020/10/26/501970/>

1. Türkmeneli Partisi
2. Türkmen Vefa Hareketi
3. Türkmen Karar Partisi
4. Türkmen Hak Partisi
5. Türkmen İrade Partisi
6. Türkmen Adalet Partisi
7. Türkmen İslami Birliği
8. Türkmen Milliyetçi Hareketi

• Güvenlik

Terör örgütü IŞİD militanlarının, Kerkük'ün batısında bulunan Hubbaza petrol alanındaki 11 numaralı petrol kuyusuna düzenledikleri silahlı saldırı sonucunda bölgede görevli bir federal polis mensubunun hayatını kaybettiği öğrenildi. Saldırının güvenlik güçleri arasındaki nöbet değişimi esnasında gerçekleştirildiğini belirten Kerkük Ortak Operasyon Komutanı Saad Harbiye, teröristleri yakalamak için bölgede operasyon başlatıldığını bildirdi.⁴⁷

Öte yandan Irak İçişleri Bakanlığına bağlı Federal Polis İstihbarat Biriminin Kerkük'ün Havice ilçesinde düzenlediği operasyonda ise iki IŞİD militanının yakalandığı açıklandı. Operasyonun IŞİD'in uyuyan hücrelerinden birine gerçekleştirildiği ve yakalananların IŞİD militanları olduklarını kabul ettikleri öğrenildi.⁴⁸

• Sağlık & Sosyal Hayat

Irak Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, Kerkük'te 1 Kasım 2020 tarihi itibarıyla 151 kişide daha koronavirüs tespit edildiği, kentteki toplam vaka sayısının 17.083'e ulaştığı bildirildi. Ayrıca açıklamada, toplam vefat sayısının 626 olduğu, sağlığına kavuşan toplam hasta sayısının ise 14.391'e ulaştığı aktarıldı.⁴⁹

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Parlamentosunda çıkarılan yeni seçim yasasına göre IKBY'de büyük partilerin temsil hakkına kavuşabileceği tartışılmaktadır. Goran Hareketi mevcut durumda KDP

⁴⁷ <http://www.businessworld.in/article/Iraqi-security-officer-killed-in-IS-attack-in-Northern-Kirkuk-Province-Reports/27-10-2020-336172/>

⁴⁸ <http://www.turkmenelihat.net/turkmeneli/item/19985-kerkuk-te-askeri-operasyon-iki-terorist-yakalandi.html>

⁴⁹ <http://www.turkmenelihat.net/turkmeneli/item/20057-kerkuk-te-151-kisiye-daha-koronavirus-tanisi-konuldu-1-kisi-vefat-etti.html>

ve KYB ile IKBY hükûmetinde yer aldığı gerekçesiyle üçlü bir ittifakla seçime katılabilir. KDP, üçlü ittifakı kabul ederek üç parti arasında strateji ve uzun vadeli bir ittifakı desteklemektedir. KYB ise üçlü ittifakı reddederek KDP ile stratejik anlaşmayı planlamaktadır. Öte yandan KYB özellikle Eş Başkanı Lahur Cengi, Süleymaniye Vilayetini ve Süleymaniye’de etkin olan bütün siyasi partileri kapsayan bir ittifak önermektedir. Ayrıca Kürdistan İslami Birlik Partisi (Yekgirtu) ile Kürdistan İslami Cemaati (Komal) bir ittifak çerçevesinde seçime katılacaktır. Yolsuzluk, ekonomik kriz ve seçimde sahtekârlığın yoğun olması nedeniyle Irak erken seçiminde IKBY’de halkın seçime katılımının düşük olacağı öngörülmektedir. Ayrıca Irak Kürt Bölgesel Yönetimi’nde bulunan parti oylarının azalmasını beklenmektedir. Bu durumda Goran Hareketi en çok zarar görecektir. Yeni Nesil Hareketi ile milletvekilleri arasında hem Bağdat Parlamentosunda hem de Erbil Parlamentosunda meydana gelen ayrışmalar nedeniyle seçmenlerinin bir kısmını ve yeni seçim yasası yüzünden de oylarını kaybedeceği değerlendirilmektedir.⁵⁰

IKBY’de farklı partilerden 25 milletvekili, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron’un İslam karşıtı açıklamalarını kınayan bildiri yayınlamıştı. Milletvekillerinin imzaladığı bildiri, Erbil’deki Fransız Konsoloslukuna iletilmişti. Bildiride, Fransız yetkililerin bir arada yaşamayı savunmaları, halkların kutsal değerlerine saygı göstermeleri ve başka din mensuplarının duygularını incitmemeleri gerektiği konularına yer verilmişti. Bildiride İslami partilerin bütün milletvekilleri ile Goran Hareketi ve Yeni Nesil Hareketi’nin birkaç milletvekilinin imzası bulunmaktadır.⁵¹ Bir gün sonra IKBY Meclisi Birinci Başkan Yardımcısı Hemin Havrami başkanlığından bir heyet, İslam karşıtı açıklamaları nedeniyle İslam dünyasının tepki gösterdiği Fransa’nın Erbil Başkonsoloslukuna “destek” ziyaretinde bulundu. Ziyaretin ardından basın açıklaması yapan Havrami, İslam karşıtı açıklamaları nedeniyle tüm İslam dünyasının tepki gösterdiği Fransa’ya destek mesajı verdi. Bu heyet KDP, KYB ve Goran Hareketi milletvekillerinden oluşmaktaydı.⁵² İkinci heyetin ziyareti IKBY çapında dikkat çekti, özellikle sosyal medyada “Sen benim vekilim değilsin” hashtagi ile ikinci heyetin ziyareti ve Havrami’nin açıklaması kınandı. Öte yandan IKBY Fransa Temsilciliği 26 Ekim’de, Twitter hesabından yaptığı paylaşımında, Fransa ve IKBY bayraklarının yan yana olduğu bir fotoğrafa yer vererek İngilizce, Fransızca ve Kürtçe dillerinde “Birlikte daha güçlüyüz” ifadesini kullanmıştı.

50 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=6937

51 <https://www.esta.krd/news.aspx?id=10665&mapid=1>

52 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/2810202010>

• Ekonomik

IKBY Başbakanı Mesrur Barzani girişimciler üzerindeki vergileri kaldırdı. Başbakan'ın Twitter hesabında paylaşılan bilgilere göre ekonomik kriz, Covid-19 salgınının yan etkileri nedeniyle ve bu etkilerin en düşük seviyeye indirgenmesi uğruna girişimciler ve serbest piyasa çalışanları üzerindeki vergi yükü kaldırıldı. Ayrıca Başbakan'ın kararına göre, geçmiş yıllarda girişimcilerin üzerine yığılan vergi borçlarının tamamı devlet tarafından bağışlandı.⁵³ Irak Parlamentosu Milletvekili Mansur Beci, Irak'ın IKBY için borç alacağını açıkladı. Beci, Irak memur maaşlarının tamamının hazır olduğunu vurgulayarak Bağdat'ın IKBY yüzünden borç alacağını açıkladı. Ayrıca Beci, Bağdat'ın 45 günde memur maaşlarını dağıtabilirken şartsız şekilde Erbil'e aylık 320 milyar dinar göndermesini rasyonel bulmadığını dile getirdi.⁵⁴

• Güvenlik

28 Ekim'de planlanan birkaç saldırının IKBY Asayiş Birimi tarafından çökertildiği duyuruldu. IKBY Asayiş Biriminin açıklamasına göre, birisi terör örgütü PKK tarafından planlanan iki saldırı Asayiş ve Teröre Karşı Mücadele Birimi tarafından çökertildi. Asayiş, saldırılarda diplomatların hedef seçildiğini belirtti. IKBY Asayiş Birimi, çökertilen saldırıların birisinde 12 şüphelinin yakalandığını bildirdi.⁵⁵

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY'de tespit edilen toplam koronavirüs salgınında (Covid-19) vaka sayısı 77.079'a yükselirken virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısı 2.483'e ulaştı. Hastalığı yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısı ise 43.345'e ulaştı.⁵⁶ Öte yandan artan Covid-19 vakaları dolayısıyla eğitime 1 aylık ara verildi. Daha önce 1, 2 ve 12. sınıflara yüz yüze eğitim verileceği, diğer sınıflar için ise online eğitim verileceği duyurulmuştu.⁵⁷

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan:

Suudi Arabistan Maliye Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre Suudi Arabistan, 2021'de bütçe açığının 145 milyar riyale yani GSYİH'sinin yaklaşık %5,1'ine düşmesini bekliyor.⁵⁸

53 <https://esta.krd/news.aspx?id=10720&mapid=1>

54 <http://skurd.net/2020/10/23>

55 <https://www.esta.krd/news.aspx?id=10582&mapid=1>

56 <https://www.kurdistan24.net/so/default>

57 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/011120201>

58 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-10-29/saudi-arabia-sees-2021-deficit-narrowing-to-5-1-of-gdp>

Suudi Arabistan'ın yabancı işçiler için uygulanan "kafala" sistemini sona erdirecek yeni büyük bir emek reformunu duyuracağı haberleştirildi. Önümüzdeki haftalarda açıklanması beklenen reformun 2021'nin ilk yarısından itibaren uygulanmaya geçeceği iddia edilmektedir. Ülkedeki yabancı çalışanlara uygulanan kafala sistemi işçilerin iş değiştirmesi, banka hesabı açması ve yurt dışına çıkması gibi konuları sponsorlarının iznine tabi olmasını içeren ve uzun zamandır hem ülke içinde hem de dışında eleştirilmekteydi.⁵⁹ Kafala sisteminin kaldırılmasına yönelik benzer bir değişiklik geçtiğimiz ay Katar tarafından uygulanmıştı.

Cidde'deki Fransız Başkonsoloslukuna perşembe günü silahlı saldırıda bulunuldu. Saldırıda bir güvenlik görevlisi yaralandı. Saldırgan kısa süre içinde tutuklandı. Konu ile alakalı ayrıntılı bilgiler açıklanmazken, Suudi Arabistan'daki Fransız Büyükelçiliği saldırıyı güçlü bir şekilde kınadı.⁶⁰

"Silah Ticaretine Karşı Kampanya" (CAAT) Birleşik Krallık hükûmetinin Suudi Arabistan'a silah satışını yenileme kararının adli incelemesi için başvuruda bulundular. CAAT'ın başvurusu, hükûmetin temmuz ayında Suudi Arabistan'a silah satışını yenileme kararının ardından geldi. CAAT'ın yaptığı açıklamada Suudi Arabistan'a satılan silahların Yemen'de sivilleri hedef alarak yıkımı ve insani krizleri körüklediği vurgulanmıştır. İngiltere, Mart 2015'te Yemen'deki iç savaşın başlamasından bu yana Suudi Arabistan'a en az 4,7 milyar sterlin değerinde silah satışına izin verdi. Ancak CAAT gerçek rakamların bundan çok daha yüksek olmasının muhtemel olduğu iddia etmektedir.⁶¹

Suudi Arabistan Ulusal Yapay Zekâ Merkezi (NCAI) ile Huawei, Krallığın ulusal yapay zeka yeteneğini geliştirme programı üzerine stratejik iş birliğini geliştirmek için mutabakat zaptı imzaladığını duyurdu. Bu kapsamda Huawei Suudi mühendislerin ve öğrencilerin eğitimi noktasında NCAI ile iş birliği yapacaktır.⁶²

Suudi Arabistan'ın bu yılki G20 Zirvesi başkanlığını anmak için çıkarttığı üzerinde dünya haritası olan 20 riyallik banknotlar da tartışmalı bölge olan Keşmir'in bağımsız bir bölge olarak gösterilmesi Pakistan ve Hindistan tarafından tepkiyle karşılandı. Hindistan Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü, Hindistan topraklarının yanlış temsili ile alakalı Suudi Arabistan'a ciddi endişelerini iletirken bu konuda acil düzeltici adımlar atmasını istedi. Banknotta ayrıca Gilgit-Baltistan ve Azad Keşmir Pakistan toprağı olarak gösterilmemiştir.⁶³

59 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-10-27/saudi-arabia-plans-to-end-kafala-labor-system-maaal-reports>

60 <https://www.euronews.com/2020/10/29/one-person-injured-in-knife-attack-on-french-embassy-in-saudi-arabia>

61 <https://www.theguardian.com/politics/2020/oct/27/uk-faces-new-legal-challenge-over-arms-sales-to-saudi-arabia>

62 <https://www.healthcareitnews.com/news/emea/saudi-arabia-s-national-centre-artificial-intelligence-collaborates-huawei-develop-ai>

63 <https://www.middleeastmonitor.com/20201030-saudi-arabia-angers-india-and-pakistan-over-kashmir-status/>

ABD Federal Mahkemesine sunulan yeni belgelerin gösterdiğine göre Suudi Veliath Prensi Muhammed bin Selman'a (MbS) geçen ay Whatsapp aracılığıyla eski Suudi Güvenlik Danışmanı Saad el-Cabri'ye işkence ve suikast girişiminde bulunma suçlamasıyla mahkeme celbi gönderildi. Mahkeme ayrıca dokuz Suudi yetkiliye de konu ile ilgili celp yolladı.⁶⁴

• **Birleşik Arap Emirlikleri (BAE):**

BAE ve İsrail normalleşmesi kapsamında iki ülke arasındaki ilişkiler gelişmeye devam ediyor. Bu kapsamda üst düzey İsrail teknoloji şirketlerinden oluşan bir grup, BAE'yi ziyaret etti. BAE'li üst düzey yetkililer ve yatırımcılar ile görüşen İsraili heyetin BAE'de muhtemel iş birliği üzerine görüşmeler yaptı.⁶⁵

ABD'nin Abu Dabi Dubai Büyükelçiliği ve Dubai Başkonsolosluğu vatandaşlarını olası terör saldırılarına karşı uyardı. Ülkedeki ABD misyonu terör gruplarının körfez ülkelerinde ABD vatandaşlarına yönelik saldırılar düzenleyebileceği yönündeki raporların takip edildiği belirtilerek ABD vatandaşlarının dikkatli olmalarını istedi.⁶⁶

BAE-İsrail normalleşme anlaşması kapsamında gündeme gelen konulardan biri BAE'nin ABD'den F-35 savaş uçaklarını satın alma talebi olmuştu. Bu doğrultuda geçtiğimiz hafta İsrail bu tarz bir satışa karşı olduğunu belirten tutumundan İsrail Başbakanı Netanyahu'nun bu satışa yönelik onay vermesi olarak yorumlanan bir açıklamada bulunmuştu. Bu hafta da ABD Dışişleri Bakanlığının BAE'ye 10,4 milyar dolar değerindeki 50 adet F-35A savaş uçaklarının satışını destekleyeceğini kongreye bildirdiği iddia edildi.⁶⁷ Ayrıca ABD Temsilciler Meclisi Üyesi Eliot Engel tarafından yapılan açıklamaya göre Donald Trump yönetiminin Kongre'ye gayriresmî olarak satış ile ilgili gerekli bildirimde bulunduğu belirtildi.⁶⁸

Geçtiğimiz haftalarda iki İngiliz vatandaşına işkence uygulama iddialarıyla gündeme genel BAE Polis Şefi Nasır Ahmed er-Raisi'nin Interpol başkanlığı adaylığı tartışılmaya devam ediyor. Hâlihazırda Interpol'ün yürütme komitesinde yer alan Raisi'nin 7-8 Aralık'ta Abu Dabi'de, Genel Kurul için yapılacak başkanlık seçimlerinde önde gelen adaylardan

⁶⁴ <https://www.middleeasteye.net/news/saudi-crown-prince-served-us-court-summons-whatsapp>

⁶⁵ <https://english.alaraby.co.uk/english/news/2020/10/28/first-delegation-of-israeli-high-tech-companies-visits-uae-reports>

⁶⁶ <https://ae.usembassy.gov/u-s-citizen-alert-u-s-embassy-abu-dhabi-and-u-s-consulate-general-dubai-11/>

⁶⁷ https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-10-29/u-s-seeks-to-sell-up-to-50-f-35s-to-uae-for-10-4-billion?utm_campaign=socialflow-organic&utm_source=twitter&utm_medium=social&utm_content=middleeast

⁶⁸ <https://www.middleeasteye.net/news/white-house-notifies-congress-f-35-sales-uae>

biri olduğu belirtiliyor.⁶⁹ Bu kapsamda 19 insan hakları örgütü ve sivil toplum kuruluşlarının imzasıyla Interpol Genel Sekreteri Jürgen Stock'a BAE'nin adayının seçilmesinin muhtemel tehlikelerinin açıklandığı bir ortak açıklama yollandı. Açıklamada er-Raisi'nin bu göre atanmasının BAE'nin devlet güvenlik tesislerinde sistematik işkence ve kötü muamele dâhil olmak üzere çeşitli insan hakları ihlalleri ve baskıcı rejim yapısı sebebiyle Interpol'ün misyonuna ve itibarına zarar vereceği ifade edilmiştir. Ayrıca açıklamada başkan adaylarının bilgilerinin kamuoyuyla paylaşılmadığı ve adayların herhangi bir inceleme prosedürüne tabi tutulmadığı için seçim sürecinin şeffaf ve gözetimden uzak olduğu belirtilmiştir.⁷⁰

BAE tartışmalı bölge olan Fas kontrolündeki Batı Sahra bölgesinde konsolosluk açan ilk Arap devleti olmaya hazırlanıyor. Konsolosluk, Batı Sahra'nın en büyük şehri olan Layun'da açılacak. Fas Kralı 6. Muhammed, Abu Dabi Veliaht Prensi Muhammed Bin Zayid ile yaptığı telefon görüşmesinde BAE'nin bu kararını memnuniyetle karşıladığını ilettiler. BAE'nin bu kararı BM Genel Kurulunda tartışmalı bölgenin Fas kontrolüne geçmesini desteklemesinin ardından geldi.⁷¹

• Katar:

Katar Emir Şeyh Tamim bin Hamad es-sani pazartesi günü Doha'da Libya hükümet heyetiyle bir görüşme gerçekleştirdi. Aynı gün iki ülke arasında güvenlik iş birliği konusunda bir mutabakat zaptı imzalandı.⁷²

Katar yetkililerinin, 2 Ekim'de Hamad Uluslararası Havaalanı'nda terk edilen yeni doğmuş bir bebeğin bulunmasının ardından 10 uçaktaki kadınları fiziksel muayeneye tabi tutmasının ortaya çıkması çeşitli ülkelerde geniş yankı uyandırdı. Kamuoyuna yansıyan bilgilere göre 18 kadın yolcu terk edilmiş bebeğin bulunması sonrasında rızaları dışında uçaklarından indirilerek bir ambulans içinde zorla muayene edildiği ortaya çıktı. Muayene edilen kadınların 13'ünün Avustralya vatandaşı olduğu ortaya çıktı. Bunun üzerine konu ile ilgili açıklama yapan Avustralya Dışişleri Bakanı Sydney'e giden uçaktaki kadın yolculara yönelik uygulanan bu muameleyi şiddetle kınayarak olayı oldukça rahatsız edici ve saldırgan olarak tanımladı.⁷³ Konu ile ilgili gerilen iki ülke arasındaki ilişkiler sonucu olarak Avusturalyalı politikacılar, Katar Büyükelçisi Saad el-Mahmud'un resmî

69 <https://www.middleeasteye.net/opinion/uae-police-chief-would-be-disastrous-choice-lead-interpol>

70 <https://pomed.org/joint-statement-on-appointment-of-uae-ministry-of-interior-official-to-the-presidency-of-interpol/>

71 <https://www.middleeasteye.net/news/uae-open-consulate-western-sahara-morocco>

72 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/qatar-libya-sign-security-cooperation-agreement/2019820>

73 <https://apnews.com/article/australia-protest-qatar-airport-women-fec8fd685e959bd22076e4b84973faa5>

yemek davetine katılmayı reddetti.⁷⁴ Konu ile ilgili Yeni Zelanda Dışişleri Bakanlığında yapılan açıklamada muayene maruz bırakılan kadınlardan birinin Yeni Zelanda vatandaşı olduğu ve bu muamelenin tamamen kabul edilmez olduğu açıklayarak konu ile ilgili endişelerini bildirdi.⁷⁵ Katar resmî olarak zorunlu muayeneye tabi tutulan kadınlardan kişisel özgürlüklerinin ihlalden dolayı özür diledi ve Katar Başbakanı konu ile ilgili kapsamlı ve şeffaf bir soruşturma emri verdiğini açıkladı.⁷⁶ Son olarak Katar hükûmeti cuma günü yaptığı açıklamada havalimanı yetkilileri tarafından yapılan eylemlerin uygulanması gereken standart prosedürleri ihlal ettiği ve bu ihlallerden sorumlu olanların savcılığa sevk edildiğini duyurdu.⁷⁷

Katar düşük petrol fiyatları ve koronavirüs etkisiyle ekonomik sıkıntılar çeken Umman'a 1 milyar dolar finansal destek sağladı. Katar'ın bu miktarı Umman Merkez Bankasına yatırdığı ve daha fazla destek sözü verdiği aktarıldı.⁷⁸

• Kuveyt:

Kuveyt Emiri Şeyh Nevaf el-Ahmed el-Cabir es-Sabah, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a yaşanan deprem sebebiyle geçmiş olsun dileklerini ilettiler.⁷⁹

Kuveyt Dışişleri Bakanı Şeyh Dr. Ahmed Nasır el-Muhammed es-Sabah, Kuveyt Emiri adına Suudi Arabistan'a giderek Kral Selman bin Abdülaziz'e, Şeyh Nevaf'ın mektubunu sundu.⁸⁰ Mektubun Körfez krizi ve bölgesel sorunlar hakkında olduğu söylendi. Her alanda ve seviyede danışmanın ve iş birliğinin olduğu belirtildi.⁸¹

Kuveyt Dışişleri Bakanlığı, Fransa'nın Nice kentinde yaşanan zalim terörist saldırısını şiddetle kınadıklarını açıkladı. Kuveyt'in her türlü şiddete, aşırılığa ve şiddete karşı durduğu belirtilirken insanlar arasında nefretin, aşırıcılığın, radikalleşmenin ve terörün yaygınlaşmasını engellemek adına küresel çabaların artması gerektiğine vurgu yapıldı.⁸²

74 <https://www.theguardian.com/australia-news/2020/oct/29/australian-mps-pull-out-of-dinner-with-qatari-ambassador-over-doha-airport-incident>

75 <https://www.theguardian.com/world/2020/oct/30/nz-slams-qatar-as-citizen-revealed-as-victim-of-intimate-airport-examination>

76 <https://www.aljazeera.com/news/2020/10/28/women-on-10-qatar-flights-invasively-examined-australia>

77 <https://www.theguardian.com/world/2020/oct/30/qatar-says-staff-who-searched-australian-women-at-doha-airport-committed-actions>

78 <https://www.ft.com/content/8ba9e58f-3c66-45f3-8417-0cb39f3a9083>

79 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2936237&Language=en>

80 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2936101&Language=en>

81 <https://gulfnnews.com/world/gulf/kuwait/kuwait-emir-sheikh-nawaf-sends-message-to-saudi-king-salman-about-qatar-crisis-1.74932458>

82 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2936051&Language=en>

Fransa'nın İslam'a ve Hz. Muhammed'e yaptığı hakaretlerin ardından Kuveytlilerin Fransız malları yerine Türk mallarının satın alınması için kampanya yapmaya başladığı belirtildi. Sosyal medya ile yayınlan kampanya bazı dükkânlar tarafından olumlu karşılandı ve uygulandı. Ancak resmî olan Kuveyt mercileri tarafından herhangi bir açıklama yapılmadı.⁸³

• **Umman:**

Türkiye'nin Umman Büyükelçisi Ayşe Sözen Usluer Cumhuriyet Bayramı'nı kutlarken barışa ve dostluğa da değindi. Umman Sultanlığı ile 1973 yılından itibaren gelişen diplomatik ilişkiler siyasi ilişkilerin derinleştirilmesinin ve ticari iş birliğinin artırılmasının öneminden bahsetti. Sultan Heysem bin Tarık'a ve Ummanlı yetkililere gösterdikleri iş birliği için teşekkür eden Usluer, Türkiye ve Umman arasında gelişen güçlü dostluğunun devamını umduğunu belirtti.⁸⁴

• **Bahreyn:**

Bahreyn'de koronavirüs önlemleri kapsamında Şura Konseyi Mali ve Ekonomik İşler Komitesi kamu borçlarının artmasına yönelik uyarılarda bulundu. Açıklamada kamu borçlarının kontrol altında tutulmasının ülkenin ekonomik istikrarını korumakta önemli olduğu ifade edildi.⁸⁵ Diğer taraftan İsrail ile ilişkilerin normalleştirilmesi için anlaşmaya varılması sonrasında ülkede İsrail ve normalleşme karşıtı tepkiler yükselmisti. Normalleşme karşıtlarını engellemek amacıyla adımlar atan Bahreyn yönetimi bu çerçevede ABD ile "Bahreyn Kral Hamed Barışçıl Yaşam Küresel Merkezi" arasında antisemitizm ile mücadele için bir mutabakat zaptı imzalandı.⁸⁶

• **Yemen:**

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un son zamanlarda İslam dinine yönelik yaptığı saldırgan açıklamalar Yemen'de de tepkiyle karşılandı. Güneybatı Yemen'de Cuma namazı sonrası yüzlerce insan bir araya gelerek Macron'un açıklamalarına karşı protesto düzenledi.⁸⁷ Geçtiğimiz haftalarda İran tarafından Sana'ya bir büyükelçi atanmıştı. Husilere mektubunu sunan Büyükelçi Hasan Irlu, Husi yönetiminin Dışişleri Bakanı Hişam Şeref ile bir araya geldi. Bakan Hişam Şeref toplantıda hükûmetinin İran ile çeşitli alan-

83 <https://www.middleeastmonitor.com/20201028-kuwaitis-campaign-to-replace-french-goods-with-turkish/>

84 <https://timesofoman.com/article/turkish-ambassador-highlights-strong-ties-with-sultanate>

85 <http://www.gdnonline.com/Details/886147>

86 <https://www.middleeastmonitor.com/20201026-us-bahrain-sign-deal-to-combat-anti-semitism/>

87 <https://www.middleeastmonitor.com/20201030-yemen-hundreds-protest-macrons-anti-islam-comments/>

larda daha sıkı bağlar kurmak istediğini dile getirdi.⁸⁸ Diğer taraftan Husi yönetiminin gençlik ve spor bakanı olarak görev yapan Hasan Zaid Sana'da gerçekleşen bir silahlı saldırı sonucunda hayatını kaybetti. Yapılan açıklamada saldırının Suudi Arabistan öncülüğündeki askerî koalisyonla bağlantılı kişilerce gerçekleştirildiği ifade edildi.⁸⁹

Öte yandan Husiler, Suudi Arabistan sınırında saldırılarına devam etti. Silahlı insansız hava araçları (SİHA) ile Suudi Arabistan'ın güneyinde yer alan Kral Halid Hava Üssü'ne saldırı düzenlendiği bildirildi.⁹⁰ Bir başka SİHA saldırısı da yine Suudi Arabistan'ın güneyindeki Abha Havalimanı'na düzenlendi. Saldırıların haberi Husilerin sözcüsü Yahya Seri tarafından yapılan bir açıklamayla duyuruldu.⁹¹ Son olarak BM'in özel temsilcisi Martin Griffiths bir açıklama yaparak taraflara müzakere heyetlerinde kadınlara da yer vermeleri hususunda bir çağrıda bulundu.⁹²

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır

Bu hafta başında Mısır Başbakanı Mustafa Madbuli dünyanın en genç ülkesi Güney Sudan'a milyonlarca dolar yatırım yapmayı planladıklarını duyurdu. Yatırımın selden etkilenenler için insani yardım, eğitim ve finans alanlarında olacağı belirtildi. İlerleyen günlerde Güney Sudanlı öğrencilere Mısır üniversitelerinde burs imkânlarının arttırılacağı ve Güney Sudan'da ilk Mısır bankasının açılacağı ifade edildi.⁹³ Geçen hafta ABD Başkanı Donald Trump'ın Sudan'da yaptığı konuşma sonrası alevlenen Etiyopya Barajı meselesinde, Etiyopya her ne kadar bu söylemleri savaş çıkarma eğilimi olarak değerlendirirse de bu hafta başında Güney Afrika öncülüğünde üç ülke arasında tansiyonu düşürme ve ortak bir çözüm bulma toplantısı yapıldı. Toplantı bakanlar düzeyinde olup video konferans yöntemiyle gerçekleştirildi. Görüşmeler sonrası Mısır, Afrika Birliği çatısı altında bu sorunun kalıcı ve yasal yollarla çözülebileceğine inandıklarını duyurdu.⁹⁴ Geçen hafta Mısır ile Rusya arasında Karadeniz'de gerçekleştirilen donanma tatbikatının ardından bu hafta başında Mısır Dışişleri Bakanı Sameh Shoukry Rusya'yı ziyaret etti.

⁸⁸ <https://www.middleeastmonitor.com/20201028-yemen-wants-stronger-ties-with-tehran-houthi-fm-tells-new-iran-envoy/>

⁸⁹ <https://www.middleeastmonitor.com/20201027-houthi-official-gunned-down-in-yemeni-capital/>

⁹⁰ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/husilerden-suudi-arabistanin-guneyindeki-hava-ussune-siha-saldirisi/2018739>

⁹¹ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/husiler-suudi-arabistandaki-abha-havalimanini-vurdularini-duyurdu/2020731>

⁹² <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-yemendeki-taraflara-kadinlari-muzakere-heyetlerine-dahil-etme-cagrisinda-bulundu/2023747>

⁹³ <https://www.sudanpost.com/egyptian-prime-minister-says-country-will-invest-millions-in-south-sudan/>

⁹⁴ <https://www.thenationalnews.com/world/mena/ethiopia-s-nile-dam-talks-resume-amid-renewed-tension-after-trump-comments-1.1100562>

Burada Rus yetkililer ile ikili ilişkilerin yanı sıra Libya, Suriye, Yemen ve Lübnan konularını ele alan bölgesel güvenlik üzerine değerlendirmelerde bulundu.⁹⁵ Bu hafta Müslüman dünyasını ayağa kaldıran Macron'un Charlie Hebdo dergisine desteği konusunda Mısır'da harekete geçti. Konuya yönelik tepki olarak Mısır'da Fransız ürünlerini boykot etme kampanyası başlatıldı. Mısır, Fransa'nın bölgedeki en önemli ortaklarından.⁹⁶ Boykot kampanyasının yanı sıra, Mısır Cumhurbaşkanı Abdül Fettah el-Sisi Macron'un ifade özgürlüğü diye belirttiği Hz. Muhammed (s.a.v) karikatürünün üzerine 1,5 milyar insanı incitecek herhangi bir şeyin ifade özgürlüğü olamayacağını söyledi. Sisi'nin cümleleri Al Azhar Üniversitesi Başkanı Şeyh Ahmet Al Tayeb tarafından da desteklendi.⁹⁷ Son olarak, hafta başında, Mısır Başbakanı Mustafa Madbuli Bağdat'a gitti. Burada mevkidaşı Mustafa Al-Kadhimi ile Yüksek Komite Toplantısına katıldı. Toplantıda ikili ekonomik ve ticari ilişkiler konuşuldu. Komite süresince iki ülke arasında yargı eğitimi, petrol ve su kaynakları, borsa ve çevreyi koruma alanlarını kapsayan toplamda 15 anlaşma imzalandı.⁹⁸

• Libya

Bir önceki hafta Cenevre'de imzalanan ateşkestten sonra, Libya Savunma Bakanı Selahaddin Nemruş, bu ateşkesin Türkiye'yle olan askerî anlaşmaları ve iş birliğini etkilemeyeceğini belirtti.⁹⁹ Haftanın başında Libya Siyasi Diyalog Forumu'nun ilk sanal toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıya Libya'nın farklı kesimlerini temsil eden 75 katılımcının davet edildiği belirtildi. Forumun nihai hedefinin, Libya'nın egemenliğini sağlamak ve en kısa sürede düzenlenilmesi istenen ulusal seçimler konusunda fikir birliği oluşturmak olduğu açıklandı.¹⁰⁰ Bu hafta, Katar Emiri Temim bin Hamed, Libya İçişleri ve Dışişleri Bakanlarını ağırlayarak, Libya-Katar iş birliği ve Libya'daki süreç hakkında görüştü.¹⁰¹ Cuma günü, Almanya, İtalya, Fransa ve Birleşik Krallık ortak bir açıklamayla Libya Siyasi Diyalog Forumu'nu desteklediklerini belirttiler.¹⁰² Haftanın en dikkat çeken gelişmelerinden birisiyse daha önce barış sürecinin selameti için bu ay sonunda istifa edeceğini duyuran Serrac'ın istifasını erteleyeceğini açıklamasıydı. Serrac yeni bir başkanlık kon-

95 <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/389386/Egypt/Politics-/Egypts-FM-Shoukry-arrives-in-Moscow-for-talks-with.aspx>

96 <https://www.middleeasteye.net/news/egypt-france-boycott-macron-anti-islam-remarks>

97 <https://www.thenationalnews.com/world/mena/egypt-s-el-sisi-free-expression-should-not-mean-offending-1-5-billion-people-1.1101133>

98 <https://www.egyptindependent.com/egypt-iraq-sign-15-cooperation-agreements/>

99 <https://www.dailysabah.com/politics/libya-cease-fire-deal-will-not-affect-agreements-with-turkey/news>

100 <https://www.libyaherald.com/2020/10/26/libyan-political-dialogue-forum-kicks-off-list-of-75-members-released/>

101 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/qatar-ruler-meets-gov-t-ministers-on-libya-developments/2019550>

102 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/german-italian-british-and-french-governments-welcome-libyan-dialogue-tunisia>

seyi seçilene dek, siyasi boşluk oluşturmamak adına böyle bir adım attığını belirtti.¹⁰³ Cumartesi günü, Serrac ve hafta içinde Ankara'yı¹⁰⁴ da ziyaret etmiş olan BM Genel Sekreteri'nin Libya Özel Temsilcisi Vekili Stephanie Williams, gelişmeleri ve sonraki adımları değerlendirmek için Trablus'ta görüştüler. Bu toplantı sonucunda Serrac ve Williams, 9 Kasım'da Tunus'ta düzenlenmesi beklenen Libya Forumu'nun ülkeyi seçimlere ulaştırmasını beklediklerinin altını çizdiler.¹⁰⁵

• Tunus

İtalya, Tunus, Fransa ve Lübnan'ı içeren AB önderliğindeki Re-MED Projesi hafta başında bir video konferans ile başlatıldı. Akdeniz ülkelerindeki yol yapımı ve bakımı için inşaat ve yıkımdan kaynaklanan atıkların dönüştürülmesini temel alan projenin Mart 2023'e kadar süreceği biliniyor.¹⁰⁶ Çarşamba günü, Tunus Dışişleri Bakanı Osman el-Cerendi, 9 Kasım'da Tunus'ta düzenlenecek olan Libya görüşmelerinde aktif rol alacaklarını belirtti.¹⁰⁷ Perşembe günü Fransa'nın Nice şehrinde üç kişiyi bıçaklayarak öldüren katilin, kendini "Mehdi Örgütü" ¹⁰⁸olarak tanımlayan örgütün sosyal medyada suçu üstlendiğine dair yayınladığı video sonucunda Tunuslu olduğu anlaşıldı.¹⁰⁹ Zanlının sorgu sürecinde iş birliği yapan iki ülkenin cumhurbaşkanları, Said ve Macron, cumartesi günü yaptıkları telefon görüşmesinde durumu değerlendirdiler.¹¹⁰ Cuma günü Tunus Merkez Bankası, koronavirüs salgını sebebiyle ülkedeki turizm gelirinin %61 azaldığını açıkladı. Turizmin ekonomisinde ciddi rol aldığı Tunus'ta dört binden fazla ailenin bu sektörden geçindiği biliniyor. Tunus Seyahat Acenteleri Federasyonu Başkanı Cabir bin Altuş konuyla ilgili uyarıda bulunarak turizm endüstrisinin doğrudan ve dolaylı olacak şekilde toplam yirmi binden fazla iş imkânı sağladığının altını çizdi.¹¹¹

• Cezayir

Pazartesi günü Cezayir Dışişleri Bakanı Sabri Budakum ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres bir video konferansı gerçekleştirerek, özellikle Libya ve Mali'nin durumunu değerlendirdiler. Bakanlık, Bukadum ve Guterres'in Libya'daki ateşkes

103 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/libyan-premier-takes-back-decision-to-resign/2025474>

104 <https://www.dailysabah.com/politics/diplomacy/turkey-supports-un-led-political-process-for-peace-in-libya-fm-says>

105 <https://www.libyaobserver.ly/news/al-sarraj-and-williams-discuss-upcoming-libyan-political-dialogue>

106 http://www.ansamed.info/ansamed/en/news/sections/economics/2020/10/28/eu-project-re-med-launched_f10bd605-1de0-430a-98b4-6cd4a77c3109.html

107 <https://lana-news.ly/art.php?id=182257&lang=en&p=1>

108 <https://www.rt.com/news/505037-tunisia-mahdi-attack-nice-france/>

109 <https://www.aa.com.tr/en/africa/tunisia-arrests-suspect-over-nice-stabbing-attack-claim/2026148>

110 http://www.xinhuanet.com/english/2020-11/01/c_139481882.htm

111 <https://www.middleeastmonitor.com/20201026-tunisia-400000-tourism-jobs-may-be-lost-due-to-coronavirus/>

anlaşmasını övgüye karşıladıklarını belirtti.¹¹² Geçen hafta koronavirüs önlemleri sebebiyle kendini izole ettiğini açıklayan Cumhurbaşkanı Tebbun, haftanın başında önce başkentte bir askerî hastaneye¹¹³ yatırıldıktan sonra çarşamba günü tedavi için Almanya'ya götürüldü.¹¹⁴ Çarşamba günü yaptığı açıklamada Cezayir Dışişleri Bakanlığı, yabancı devletlerin teröristlerin bırakılması için fidye desteğinde bulduklarının altını çizdi. Açıklamada bu tavrın “kabul edilemez ve BM kararlarına aykırı” olduğu vurgulandı.¹¹⁵ Bu hafta Cezayir Hava Kuvvetleri, Rusya'dan sipariş ettiği MiG-29'ların ilk partisini aldı. MiG-29S'lerin yerini almasını beklenen uçakların ilk uçuşları için hazırlandıkları açıklandı.¹¹⁶ Bu pazar Cezayir'de geçtiğimiz günlerin ve hatta haftaların gündemini oluşturan anayasal referandum düzenlendi. Cumhurbaşkanı Tebbun hastanede bulunurken Cezayir halkı muhalefetin “vitrin değişikliği” diye nitelendirdiği referandum için sandığa gitti. Yaklaşık 23 milyon seçmenin olduğu Cezayir'de, 60 bin seçim merkezinde oy kullanıldı.¹¹⁷ Son olarak 1 Kasım Pazar günü, Cezayir'in 1954'te başlattığı zorlu bağımsızlık mücadelesinin yıl dönümüydü.¹¹⁸

• Fas

Bu haftaki Macron'un İslam karşıtı desteklerinin üzerine Arap ülkelerindeki Fransız ürünlerine boykot kampanyasına Fas'ta katıldı. Boykotun üzerine Fransa Ticaret Bakanı Franck Riester Fas'ın boykot kampanyasından korkmadıklarını, Fransa'nın İslam'a karşı tutumu düzelir düzelmez Fas ile gelecekte ikili ilerleyen ilişkilere devam edeceklerini belirtti.¹¹⁹ Bu hafta başında BAE, Batı Sahra'da konsolosluk açma kararı aldı. Bu kararla birlikte Batı Sahra'da konsolosluk açan ilk Arap ülkesi oldu. Kararın üzerine Fas Kralı 6. Muhammed Abu Dabi Taht Prensi Mohammed Bin Zayed Al Nahyan ile telefon görüşmesi gerçekleştirdi ve görüşme de bu kararın “tarihî” olduğunu belirtti.¹²⁰ Batı Sahra'da Fas hâkimiyetinin meşruluğuna yönelik bir destek de yeniden Zambiya'dan geldi. Bu hafta, ikili görüşme akabinde Zambiya Dışişleri Bakanı Chalwe Lombe Fas'ın Batı Sahra üzerindeki toprak bütünlüğü haklarını desteklediklerini duyurdu. Zambiya'nın Batı Sahra'da konsoloslugu mevcuttur.¹²¹ Bu hafta, Arap Ligi Genel Sekreterliği toplantısının ardın-

112 <https://lana-news.ly/art.php?id=182081&lang=en&p=1>

113 <https://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-8885635/Algeria-president-hospitalised-amid-Covid-scare.html>

114 <https://www.aa.com.tr/en/latest-on-coronavirus-outbreak/ailing-algerian-leader-moved-to-germany-for-treatment/2022794>

115 <https://english.aawsat.com/home/article/2593231/algeria-accuses-'foreign-parties'-negotiating-terrorists>

116 <https://www.ruaviation.com/news/2020/10/26/15548/?h>

117 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cezayirliler-anayasa-referandumu-icin-sandik-basinda/2026986>

118 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cezayirin-fransaya-karsi-zorlu-bagimsizlik-mucadelesinin-66-yili/2025931>

119 <https://www.moroccoworldnews.com/2020/10/323844/france-we-are-not-afraid-of-boycott-campaign-from-morocco/>

120 <https://www.middleeasteye.net/news/uae-open-consulate-western-sahara-morocco>

121 <https://www.lusakatimes.com/2020/10/29/zambia-reaffirms-support-for-moroccos-sovereignty-in-western-sahara/>

dan Arap Meclisi Fas'ın Libya sorununu çözmeye yönelik gösterdiği çabayı takdir etti. Geçtiğimiz haftalarda Bouznika'da düzenlenen görüşmelerin Libya akıbeti için önemli adımların atılmasına öncü olduğu belirtildi.¹²²

ENERJİ GÜNDEMİ

• Dünya Geneli

Hindistan devletine ait Indian Oil Corp (IOC) ülkenin Maharashtra sahilinde Suudi Aramco, Adnoc Bharat Petroleum Corp Ltd (BPCL) ve Hindustan Petroleum Corp Ltd (HPCL) ortaklığı ile 60 milyon tonluk işleme kapasitesine sahip bir rafineri-petrokimya kompleksi kurmayı planladıklarını açıkladı.¹²³

OPEC ülkelerinin petrol üretiminin eylül ayına göre ekim ayında toplamda 210 bin varil arttığı açıklandı.¹²⁴ BAE'nin ve Irak için belirlenen kotaların üzerinde üretim yapmaya devam etmeleri yüzünden 2021 yılında üretim kısıtlamalarının devamı yönünde alınacak kararda bu iki ülkenin buna uymakta zorlanacağı bildirildi.¹²⁵

• Türkiye

Yönetim Kurulu Başkanı Igor Sechin olan Rus Inter Rao şirketi, Akkuyu Nükleer Santrali'ndeki %1 hissesini devredeceğini açıkladı.¹²⁶

Hatay'da geçen ay yaşanan son orman yangınından iki hafta sonra yine dört ayrı bölgede yangınlar çıktı. Yangınların çıktığı bölgelere yakın konumda Toroslar Enerji İletim Tesisi, TP'nin Dörtyol Dolum Tesisi ve BOTAŞ'ın FSRU LNG dolun tesisleri bulunmaktadır.¹²⁷

• Ortadoğu

IKBY yaptığı açıklamada, çarşamba günü Kerkük-Ceyhan Petrol Boru Hattı'na düzenlenen terör saldırısı sonucu Türkiye'ye yapılan ihracatın durdurduğunu ancak daha sonra akışın yeniden sağlandığını açıkladı.¹²⁸

¹²² <https://www.morocoworldnews.com/2020/10/324196/Arab-parliament-satisfied-with-moroccos-efforts-to-solve-libyan-crisis/>

¹²³ <https://energy.economictimes.indiatimes.com/news/oil-and-gas/saudi-aramco-adnoc-committed-to-44-bn-west-coast-refinery-project-ioc-chairman/78681958>

¹²⁴ <https://in.reuters.com/article/oil-opece-survey/table-opece-oil-output-rises-by-210000-bpd-in-october-survey-idINL8N2HL3W5>

¹²⁵ <https://energy.economictimes.indiatimes.com/news/oil-and-gas/gulf-opece-iraq-question-whether-to-keep-deep-oil-cuts-into-2021/78944284>

¹²⁶ <https://www.dunya.com/kose-yazisi/rus-inter-rao-akkuyudan-cekildi/487287>

¹²⁷ <https://www.ntv.com.tr/turkiye/mersin-anamurda-orman-yangini-50-ev-tahliye-edildi,GPvaVVrc60mUUTkwG8tcXQ>

¹²⁸ <https://www.reuters.com/article/iraq-oil-kurdistan-exports-int/iraqs-kurdistan-says-exports-to-turkey-halted-after-terrorist-attack-statement-idUSKBN27F32G>

Irak Petrol Bakanlığının yaptığı açıklamaya göre, Basra'dan Bağdat'a doğal gaz taşıyan Muthanna Boru Hattı kaza sonucu patlama meydana geldiği açıklandı ve birkaç saat içinde gaz tedarikine yeniden başlandığı bildirildi.¹²⁹

Libya Ulusal Petrol Şirketi (NOC) yaptığı açıklamada, El Feel Petrol Sahası'nın yeniden çalışmaya başladığını ve sahadaki petrol üretiminin birkaç gün içinde günde yaklaşık 70 bin varillik normal üretim seviyesine ulaşacağını bildirdi.¹³⁰¹³¹ Ayrıca NOC, üretimin mevcut günlük 500 bin varilden iki hafta içinde 800 bin varile ve ilerleyen süre içerisinde günde 1 milyon varile çıkacağını açıkladı.¹³²

Refinitiv Eikon gemi takibi verilerine göre, Libya'nın yeniden açılan Es Sider ve Ras Lanuf ham petrol terminallerine bu hafta üç tankerin yüklemesinin yapılmasının beklendiğini bildirdi.¹³³

BAE'li Dana Gas, IKBY'deki operasyonlarına odaklanmak amacıyla Mısır'daki varlıklarının büyük bir kısmını 236 milyon dolar karşılığında, özel bir arama ve üretim operatörü IPR Wastani Petroleum'a satmayı planladığını açıkladı. Dana Gas El Manzala, Batı El Manzala, Batı El Qantara ve Kuzey El Salhiya'daki tüm imtiyazları satacağı bildirildi. Mısırlı yetkililerin onayına tabi olan satışın 2021 başlarında tamamlanması bekleniyor.¹³⁴

Norveçli petrol ve gaz operatörü DNO yaptığı açıklamada, üçüncü çeyrekte IKBY'deki üretimin günde 113.700 varile yükseldiğini¹³⁵ ve önceki çeyreğe göre %12 arttığını açıkladı.¹³⁶

Genel Energy %25'ine sahip olduğu IKBY'deki Tawke Sahası'nın operatörü olan DNO'nun lisans faaliyeti hakkında bir güncelleme yayınladı. Buna göre, Tawke Sahası'nda üretimin üçüncü çeyrekte günde 113.700 varile yükseldiğini ve Covid-19'un ardından meydana gelen istikrarsızlığın tetiklediği aktivitenin azalmasından kaynaklanan düşüşlerin tersine çevrildiği açıklandı.¹³⁷

¹²⁹ <https://www.ina.iq/eng/9755/ministry-of-oil-resuming-pumping-gas-into-the-muthanna-pipeline-in-the-coming-hours>

¹³⁰ <https://oglinks.news/opeac/news/libya-reopens-last-major-oil-field>

¹³¹ <https://sputniknews.com/africa/202010261080878770-libyas-noc-announces-restoration-of-all-oil-fields-ports-operation/>

¹³² <https://www.cnbc.com/2020/10/26/libyas-ramped-up-oil-output-throws-another-wrench-at-opeac-and-oil-prices.html>

¹³³ https://www.zawya.com/mena/en/markets/story/Three_tankers_to_load_at_Libyas_Es_Sider_and_Ras_Lanuf_oil_ports_this_week_sources-TR20201026nL8N2HH35CX2/

¹³⁴ <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/podcasts/focus/102820-winter-dynamics-global-gas-prices>

¹³⁵ <https://www.proactiveinvestors.co.uk/companies/news/932669/genel-energy-says-operator-dno-highlights-production-increase-at-tawke-psc-in-kurdistan-932669.html>

¹³⁶ <https://www.proactiveinvestors.co.uk/companies/news/932669/genel-energy-says-operator-dno-highlights-production-increase-at-tawke-psc-in-kurdistan-932669.html>

¹³⁷ <https://oglinks.news/genel-energy/news/says-operator-dno-highlights-production-increase-tawke-psc-kurdistan>

Umman'ın sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) ihracatının 2020 yılında %10 düştüğü açıklandı. Ülkenin 2020 yılında 7 milyon ton LNG ihraç ettiği bildirildi.¹³⁸

Veri istihbarat firması Kpler'e göre, Mısırın Idku LNG gazlaştırma tesisinin temmuz sonundan bu yana ilk LNG ihracat kargosu yüklemeye hazır olduğunu belirtti. Idku Tesisi'nin, geçen yıl toplamda 3,66 milyon ton olan 57 LNG kargosuna kıyasla bu yıl toplam 0,45 milyon ton ile 7 kargo ihraç ettiği belirtildi.¹³⁹

Cezayir Enerji Bakanının açıklamasına göre, Cezayir'in küresel petrol fiyatlarındaki düşüş nedeni ile ham petrol ve gaz ihracatından elde ettiği kazancın 2020 yılında 23,5 milyar dolar civarında olabileceğini açıkladı. Ayrıca, Cezayir devlet enerji şirketi Sonatrach'ın bu yıl için planladığı yatırımını yarıya indirerek 7 milyar dolara düşürdüğünü açıkladı.¹⁴⁰

Qatar Petroleum'un da dâhil olduğu konsorsiyum, Güney Afrika'da ikinci bir gaz sahası keşfettiğini bildirdi. Keşfin, Outeniqua havzasında 11b 12b blokların da bulunan Luiperd Prospect'te olduğu açıklandı.¹⁴¹

Eilat-Ashkelon Boru Hattı'nda meydana gelen petrol sızıntısı sonrası, İsrail Sağlık Bakanlığı Ashkelon Tuzdan Arındırma Tesisi'nin kapatılması emrini verdi.¹⁴² İsrail kabinesi, ülkenin çevreye en fazla zarar veren petrokimya ve ağır sanayilerinin bazılarını uzun süredir ev sahipliği yapan Hayfa Körfezi'nin geleceğini incelemek için de üst düzey yetkililerden oluşan bir komite atadığını açıkladı.¹⁴³

Avrupa'nın en büyük gaz taşımacılığı operatörü olan İtalyan Snam İsraili enerji şirketi Delek Drilling ve toplu taşıma grubu Dan ile özellikle otobüsler ve ağır araçlar olmak üzere ulaşım için LNG altyapısı oluşturmak için anlaşmaya varıldığını açıkladı.¹⁴⁴

Delta Crescent Energy LLC şirketinin tüm lokasyonlarda toplam 60 çalışanı olduğu ve ham petrol satışlarından 20 milyon USD elde ettiği açıklandı.¹⁴⁵

138 <https://www.kallanishenergy.com/2020/10/28/oman-lng-exports-down-10-so-far-this-year/>

139 <https://alkhaleejtoday.co/business/5198652/Egypt-is-preparing-to-load-the-first-shipment-of-liquefied-gas.html>

140 <https://www.reuters.com/article/algeria-energy-idAFL1N2HH1HV>

141 <https://www.reuters.com/article/uk-total-south-africa/frances-total-makes-gas-condensate-discovery-in-south-africa-idUKKBN27D0U9>

142 <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-thousands-volunteer-to-clean-up-israeli-beaches-in-wake-of-oil-spill-1.9275555>

143 <https://www.timesofisrael.com/cabinet-appoints-high-level-committee-to-rule-on-future-of-haifa-bay-area/>

144 <https://www.oilandgas360.com/italys-snam-takes-first-step-into-israel-with-lng-hydrogen-plans-shows-strong-interdependence-of-fossil-and-renewable/>

145 <https://clubafricanidades.com.br/site/jggpxx.php?tag=delta-crescent-energy-llc-stock-6db0cf>

BP, Mısır'ın Kuzey Damietta bölgesinde bulunan Qattameya Doğal Gaz Sahası'nda üretime başladığını açıkladı. Sahanın Mısır'daki altyapıya bağlanarak günde 50 milyon metreküp doğal gaz üretim seviyesine ulaşması amaçlanıyor.¹⁴⁶

Dünya petrol ticareti için önemli bir rota olan Kızıldeniz ve Süveyş kanalında, İran'a ait casus bir geminin bulunduğu iddia edildi. Gemi yaklaşık üç yıldır aynı bölgede bulunuyor.¹⁴⁷

¹⁴⁶ <https://www.energyvoice.com/oilandgas/africa/offshore-africa/274213/bp-egypt-qattameya-gas/>

¹⁴⁷ <https://news.usni.org/2020/10/26/iranian-spy-ship-commands-strategic-position-on-vital-oil-route>